

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Стефан Кирилов Алтъков
СУ „Св. Кл. Охридски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в област на висше образование 1. Педагогически науки
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...
докторска програма Педагогика на обучението по изобразително изкуство

Автор: Елица Николова Гилова

Тема: Формиране на знания и умения за изобразяване на обекти чрез пленер в
прогимназиален етап на средното училище

Научен ръководител: доц. д-р Методий Иванов Ангелов, ПУ „Паисий Хилендарски“

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № Р33-2803 от 10.07.2020 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема Формиране на знания и умения за изобразяване на обекти чрез пленер в прогимназиален етап на средното училище за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по изобразително изкуство, докторска програма Педагогика на обучението по изобразително изкуство.

Автор на дисертационния труд е Елица Николова Гилова – докторантка в редовна форма към катедра Естетическо възпитание с научен ръководител доц. д-р Методий Иванов Ангелов, ПУ „Паисий Хилендарски“.

Представеният от Елица Николова Гилова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл. 36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;

- заповеди за записване в докторантура, прекъсване на обучението (поради майчинство) и за продължаване на обучението;
  - протоколи от катедрени съвети, свързани с докладване на готовност за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
  - дисертационен труд;
  - автореферат;
  - списък на научните публикации по темата на дисертацията;
  - копия на научните публикации;
  - списък на забелязани цитирания;
  - декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- Докторантът е приложил осем публикации, свързани с темата на дисертацията.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Елица Николова Гилова е завършила ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, Факултет по изобразително изкуство, специалност живопис, магистърска степен през 1995 г. Има и сдипломна специализация „Композицията в живописа“ през 1996 г.

Участвала е в множество пленери в страната и чужбина. Има и участия в национални и международни общи изложби, както и 12 индивидуални изложби.

Изявява се и като организатор на пленери на ученици в страната и чужбина.

Има продължителна педагогическа дейност като преподавател по изобразително изкуство в средното училище:

- старши учител по изобразително изкуство в СУ „Св. Патриарх Евтимий“, гр.Пловдив, ул. Иван Вазов“ 19, директор Валентина Стоенчева. Трудов стаж от 2004 и към настоящия момента;
- ръководител на извънкласни и извънучилищни клубове „Пленер“ към СУ „Св. Патриарх Евтимий“, ул. Иван Вазов“ 19, директор Валентина Стоенчева. В клубовете се включват и студенти от ПУ „Паисий Хилендарски“ и АМТИИ от 2011 и към настоящия момент;
- базов учител към ПУ „Св. Паисий Хилендарски“ от 2015 и към настоящия момент;
- базов учител към АМТИИ (2011 – 2016);
- учител по изобразително изкуство в СУ „Св. Седмочисленици“, директор Д. Дългърски, Пловдив 4023, ЖК „Тракия“, ул. „Съединение“ №81 (1997 – 2004);

- ръководител на школа по изобразително изкуство в читалище „Св. преподобнии Паисий Хилендарски – 1997г.“, дир. Ваня Кушева, ул. „Св. Св. Кирил и Методий“ 9, гр. Асеновград п.к. 4230 , в периода (2001 – 2003);
- учител по изобразително изкуство в СУ „Вела Благоева“, гр. Велико Търново, ул. Константин Паница“ №1, 5008 ж.к. „Бузлуджа“ в периода (1995 – 1997).

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Дисертационния труд е актуален – анализира възможностите, които предлага пленерът, като извънкласна форма на обучение по изобразително изкуство, предоставяща свобода за творческо изява на учениците от общообразователното училище.

4. Познаване на проблема

На основата на професионалните си интереси и на своя личен педагогически опит докторантката познава и прилага пленера, като извънкласна форма на обучение по изобразително изкуство. Това личи и от нейните многобройни публикации по темата на дисертацията.

5. Методика на изследването

Методите на изследване, използвани в дисертационния труд са: методи за набиране и обработка на данни, количествени, качествени и статистически.

Групират се в теоретични, емпирични и статистически методи.

Теоретичните методи са: теоретичен анализ, обобщение, сравнение, систематизиране.

Емпиричните методи количествени и качествени са: анкетен метод, експертна оценка, наблюдение, анализ на продуктите от пленерната форма.

Статистическите методи са: честотен анализ, средностатистична стойност, медиана, мода, дисперсия.

Извадката на изследването се състои общо от 50 ученици от 5. клас от СУ „Патриарх Евтимий“, гр. Пловдив, които посещават клубове по изобразително изкуство.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е структуриран в увод, четири глави, заключение и приложения. Общият обем е 383 страници, от които основният текст е 245 страници, ползвани литературни източници – 7 страници и приложения – 131 страници. Онагледен е с таблици, диаграми, схеми по следния начин: в първа глава – 1 схема, 1 диаграма и 4 таблици, втора глава – 1 таблица, трета глава – 1 схема, 1 диаграма и 17 таблици и в четвърта глава – 27 диаграми и 43 таблици.

В приложенията са включени 20 таблици, съдържащи план-конспекти и етапи на организация на темите от експерименталния модел, 8 таблици със статистически данни от експерименталното изследване, 4 анкети, от които 2 с проучвателен характер, 1 с родители и 1 свързана с входноизходните нива на знанията на учениците. Към анкетите са представени и 3 таблици с допълнителна информация, относно резултатите и отговорите на въпросите, 2 бланки: интервю с експерти и интервю с особен случай, като са включени и самите интервюта на 6 експерти. Дадена е учебна програма на клуб „Пленер“ за 2017/2018 г. и са включени 56 снимки, плакати от изложби, брошури, от които 19 от предисторията на модела (2011 – 2017г.), 13 от процеса на работа в самия модел (2018/2019 г.) и 24 от входноизходните рисунки на 12 ученици.

В Уводът за заложи основните параметри на изследването, както и неговата актуалност. Определени са целта, задачите, обекта и предмета, както и хипотезата, която е че чрез обучение в пленерна форма на живопис би магло да повиши нивото на знания и умения на учениците. Определени са и методите, които са използвани в дисертационния труд.

В Първа глава Обучението по изобразително изкуство в средното училище е представена ролята на обучението по изобразително изкуство за развитие на личността на ученика. В исторически план е разгледано развитието на обучението по изобразително изкуство през 19 и 20 век, организацията на съвременното обучение по изобразително изкуство в средното училище, както и мястото и ролята на пленера в това обучение.

Втора глава Пленерът, като форма на работа в изобразителното изкуство и в обучението по изобразително изкуство запознава с пленера като специфична форма на живопис, с неговото възникване, както и видовете пленер.

И докато първите две глави на изследването са общотеоретични и исторически, в Трета глава, която може да се определи като методическа е разработен Експериментален модел за развитие на знания и умения на учениците от прогимназиален етап реализиран чрез пленер.

Показани са същност, учебна програма, както и годишно разпределение на учебното съдържание за 5 клас в клуб „Пленер“.

В Четвърта глава е Експериментално изследване на знанията и уменията на учениците от 5 клас при работа по време на пленер. Представени са организацията и провеждане на

изследването, както и общите и специфични критерии за оценка на теоретичната и практическа част от експеримента. Отчетени са и резултатите от експерименталното изследване.

В Обобщение и изводи е направен цялостен анализ на постигнатите резултати в дисертационния труд.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

1. Предложен и разработен оригинален метод за извънкласно обучение по изобразително изкуство в прогимназиален етап на средното образование.
2. На основата на собствен и чужд опит е представен пленера, като иновативна форма на творческа работа по изобразително изкуство.
3. Създаден и апробиран е теоретико-приложен модел за обучение чрез пленер, както и инструментариум за диагностика на знанията и уменията.
4. Експериментално е доказана ефективността на този модел за формиране на знания и умения за изобразяване на обекти чрез пленер.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите по темата на дисертацията са статии – пет броя в български научни списания: съответно две в електронното списание на ДИУУ на СУ „Св. Кл. Охридски“ през 2014г., две в издателство „Паисий Хилендарски“ през 2017г. и 2019г. и една в Сборник материали от 5 национална конференция „Цвят и образование“, НБУ през 2019г.

Една в чужбина в Липецки държавен технологически университет, Липецк, през 2019г.

Има и една статия в съавторство с М. Савчева публикувана в сборник „Модернизация на образованието“ в УИ „Св. Кл. Охридски“ през 2017г. и една в съавторство с Д. Маркова и А. Балева публикувана в сборник „Социално педагогически аспекти на иновациите в образователна среда“ на УИ „Паисий Хилендарски“ през 2018 г.

9. Лично участие на докторанта(ката)

В подадената декларация за оригиналност и достоверност докторантката заявява авторството си в проведеното дисертационно изследване, което категорично потвърждавам.

10. Автореферат

Авторефератът е направен според изискванията и отразява структурата, съдържанието и постигнатите резултати в дисертацията.

11. Критични забележки и препоръки

Нямам критични бележки и препоръки.

12. Лични впечатления

Без да познавам лично авторката на настоящата дисертация бих искал да споделя, че тя е открила и изследвала, на базата на своя професионален опит, пленера, като един оригинален метод за извънкласно обучение по изобразително изкуство.

Бих искал да подчертая и приноса на научния ръководител доц. д-р Методий Ангелов.

13. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Постигнатите научно-приложни резултати в настоящата дисертация би трябвало да бъдат използвани в практиката при обучението по изобразително изкуство в средното училище, с което ще се повиши мотивацията на учениците за творческа работа.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Факултета по педагогика, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Елица Николова Гигова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Педагогика на обучението по изобразителното изкуство като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат,

постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Елица Николова Гилова в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по изобразително изкуство, докторска програма Педагогика на обучението по изобразително изкуство.

02.09.2020 г.

Рецензент: проф. д-р Стефан Алтъков